

2018. Mykhailo Videiko, Nataliia Burdo, Yevhen Sliesariiev, Mariia Videiko Archaeological investigations near Trypillia in 2018

Mykhailo Videiko, Nataliia Burdo, Yevhen Sliesariiev, Mariia Videiko

Archaeological investigations near Trypillia in 2018

Summer 2018 archaeological expedition from Kyiv Borys Hrinchenko University explored remains of trypillia Culture site near the village of Trypillia. The main aim of investigations was to identify the eponymous site, discovered by Vikentij Khvoika in Autumn of 1897. Investigations based on drawings from XIX century dairy, which marked places of excavations. Field season 2018 searches were successful. We managed to discover the territory of the spread of archaeological finds. In addition, an ancient pit found with numerous fragments of Trypillia Culture BI-II stage pottery. Thus the location of the eponymous isuey has been successfully established.

Key words: Trypillia, Trypillia Culture, трипільська культура, eponymous site, pottery

Михайло Відейко, Наталія Бурдо, Євген Слесарєв, Марія Відейко

Археологічні дослідження біля села Трипілля 2018 року

У червні-липні 2018 року археологічна експедиція НДЛ археології історико-філософського факультету Київського університету імені Бориса Грінченка проводила археологічні розкопки на поселенні трипільської культури біля с. Трипілля Обухівського району Київської області. Дослідження проводилися у рамках виконання планової теми та проведення археологічної практики. У складі експедиції працювали: співробітники НДЛ археології історико-філософського факультету та студенти першого курсу, які проходили археологічну практику.

Головним завданням польового сезону було знайти підтвердження, що поселення давніх хліборобів між селами Трипілля та Щербанівка є «тим самим Трипіллям», яке дало назву відомій археологічній культурі. Як виявилось, попри усю відомість цієї культури в Україні її епонімна пам'ятка усе ще не поставлена на державний облік, тобто юридично – не існує.

Для того, щоб зробити перший крок до реєстрації та постановки на облік державою мало старих публікацій. Слід було встановити на місцевості конкретні обриси поселення, а також отримати матеріальні підтвердження що перед нами саме те поселення.

Ключові слова: Трипілля, трипільська культура, епонімна пам'ятка, НДЛ археології, керамічні вироби

Епонімне поселення цікаве було і тим, що вважалось найбільшим на Київщині – близько ста гектар. Тобто це найпівнічніше трипільське протомісто (і до того ж одне з найдавніших). Комплексне вивчення поселення мало дати важливі відомості для успішного виконання планової теми, над якою вже третій рік працює НДЛ археології.

У розпорядженні експедиції для ідентифікації поселення були кілька копій з сторінок щоденника Вікентія Хвойки, на яких він дав схематичний план місця розкопок та мальована олівцем панорама долини річки Красної, де ці розкопки проводилися. Крім того були точні відомості про те, що у

цьому місці 15 років тому експедиція Обласного археологічного музею знайшла сліди трипільського поселення саме того періоду культури, що вказано у публікаціях В. Хвойки — культура “А” або етап VI-II Трипілля за сучасною періодизацією.

Рис.1. Вид на місце розташування поселення з боку с. Трипілля

Місце досліджень знаходиться на полі, відокремленим глибоким яром від сучасної околиці села Трипілля. Яр впадає у долину р. Красної. Ділянка розділена асфальтованою дорогою, яка веде до с. Щербанівка(рис.1). Праворуч від дороги поле, яке використовують для вирощування сільськогосподарських культур. Поле рівне, займає частину схилу згаданого вище яру. Ліворуч від дороги розташовані ділянки, виділені під приватну забудову, належні до с. Щербанівка Обухівського району Київської області. Ширина цієї частини близько 30-40 м, далі вона обмежена крутим схилом над заплавою р. Красна.

Археологічні дослідження проводили ліворуч від дороги, оскільки поле було зайняте посівами соняшника. На цьому полі вдалося лише виявити сліди спалених будівель трипільської культури у двох місцях. На цьому ж полі 2003 року проводила дослідження експедиція Обласного археологічного музею та Інституту археології НАН України. Тоді ж було закладено шурф, в якому виявили залишки спаленого житла трипільської культури і невелику кількість керамічних виробів етапу VI-II трипільської культури.

Студенти-практиканти під керівництвом співробітників НДЛ археології обійшли поля у цьому місці та встановили межі поселення ліворуч від дороги, звіряючись з планами В. Хвойки. Саме там, де між ярами позначені місця розкопок 120-річної давнини, вони виявили фрагменти кераміки та обпалену обмазку жител. Виявилось, що поселення і насправді велике, як і писав В.Хвойка – можливо, найбільше поселення трипільської культури у Київській області! Виявлено також сліди давньої дороги з Щербанівки на Трипілля, помітної на плані та малюнках з архіву.

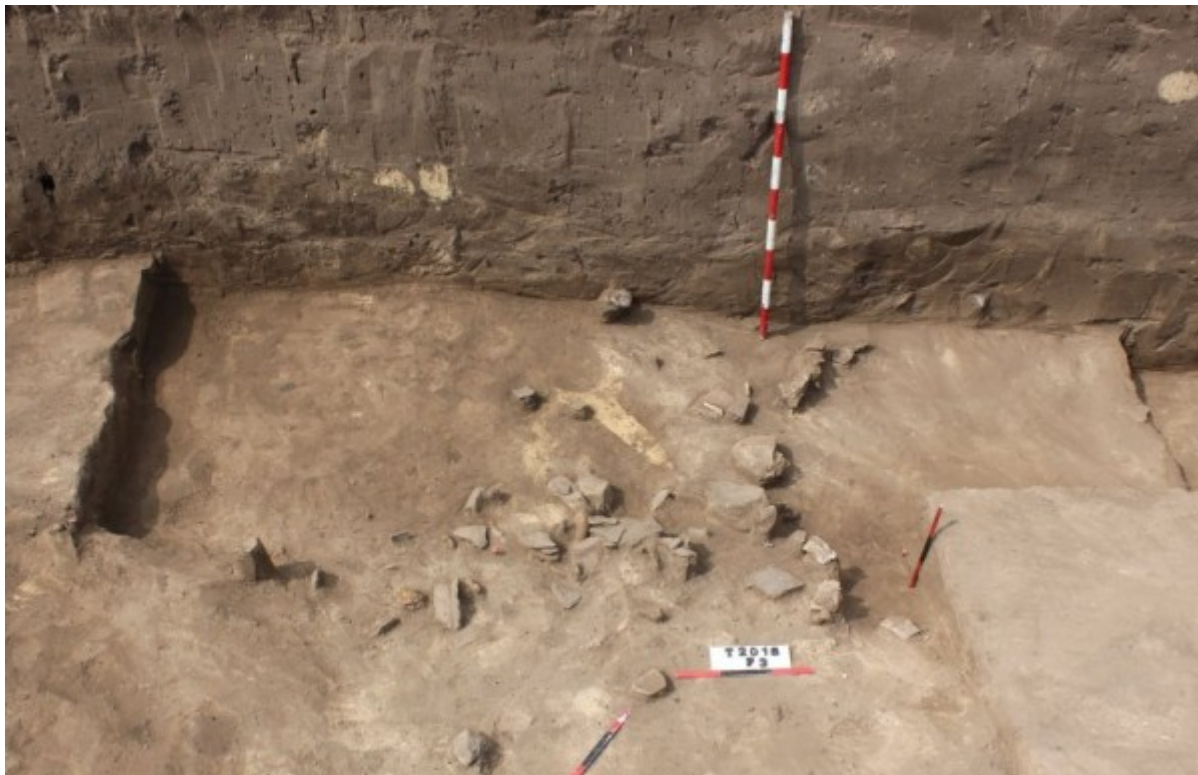

Рис.2. Трипілля 2018. Шурф 3. Зачистка знахідок — фрагментів кераміки та кісток тварин на схилі давнього котловану

Праворуч від сучасної дороги на с. Щербанівку, навпроти того місця, де на полі було виявлено обмазку та дрібні фрагменти кераміки закладено шурф 2. Ліворуч від дороги розташована остання заселена ділянка під забудову, належна до с. Щербанівка. Після зняття дерну та гумусного шару зроблено горизонтальну зачистку. Слідів давніх об'єктів не виявлено. На площі шурфа 2 виявлено фрагмент кераміки із заглибленим орнаментом та фрагмент кістки тварини. На цьому дослідження по цей бік дороги було припинено.

На узбіччі стародавньої дороги закладено шурф (шурф 3), який мав підтвердити наявність тут культурного шару трипільської культури відповідного часу. Розміри шурфа 9х3 м, доведено до глибини до 2,4 м. Встановлено, що у цьому місці знаходилося штучне заглиблення часів трипільської культури, вірогідно котлован для видобування глини-лесу нга бідівництво житлових споруд (рис.2-4).

Рис.3. Трипілля 2018. Шурф 3. Зачистка знахідок — фрагментів кераміки та кісток тварин на схилі давнього котловану

У його заповненні виявлено сотні фрагментів кісток тварин, давні знаряддя праці, та значну кількість фрагментів посуду трипільської культури. Виявлено наступні групи керамічних виробів: посуд із заглибленим орнаментом, посуд з мальованим орнаментом, кухонний посуд (рис.2-3). Вдалося зібрати деякі розвали. Привертає увагу значна кількість мальованого посуду, що можливо пов'язати з особливістю археологізації такого об'єкту, як котлован, яка була відмінною від цього процесу для звичайних жител.

Рис.4. Трипілля 2018, шурф 3. Скупчення знахідок на схилі давнього котловану

Виявлені матеріали, а саме кераміку із заглибленим орнаментом (рис. 5), без орнаменту (рис. 6), з мальованим орнаментом (рис.7), “кухонну”, або ж “тим Кукутень С” (рис. 8) можна датувати етапом VI-II трипільської культури.

Рис.5. Трипілля 2018. Знахідки з шурфа 3. Фрагменти керамічного посуду із заглибленим орнаментом

Рис.6. Трипілля 2018. Знахідки з шурфа 3. Фрагменти керамічного посуду без декору

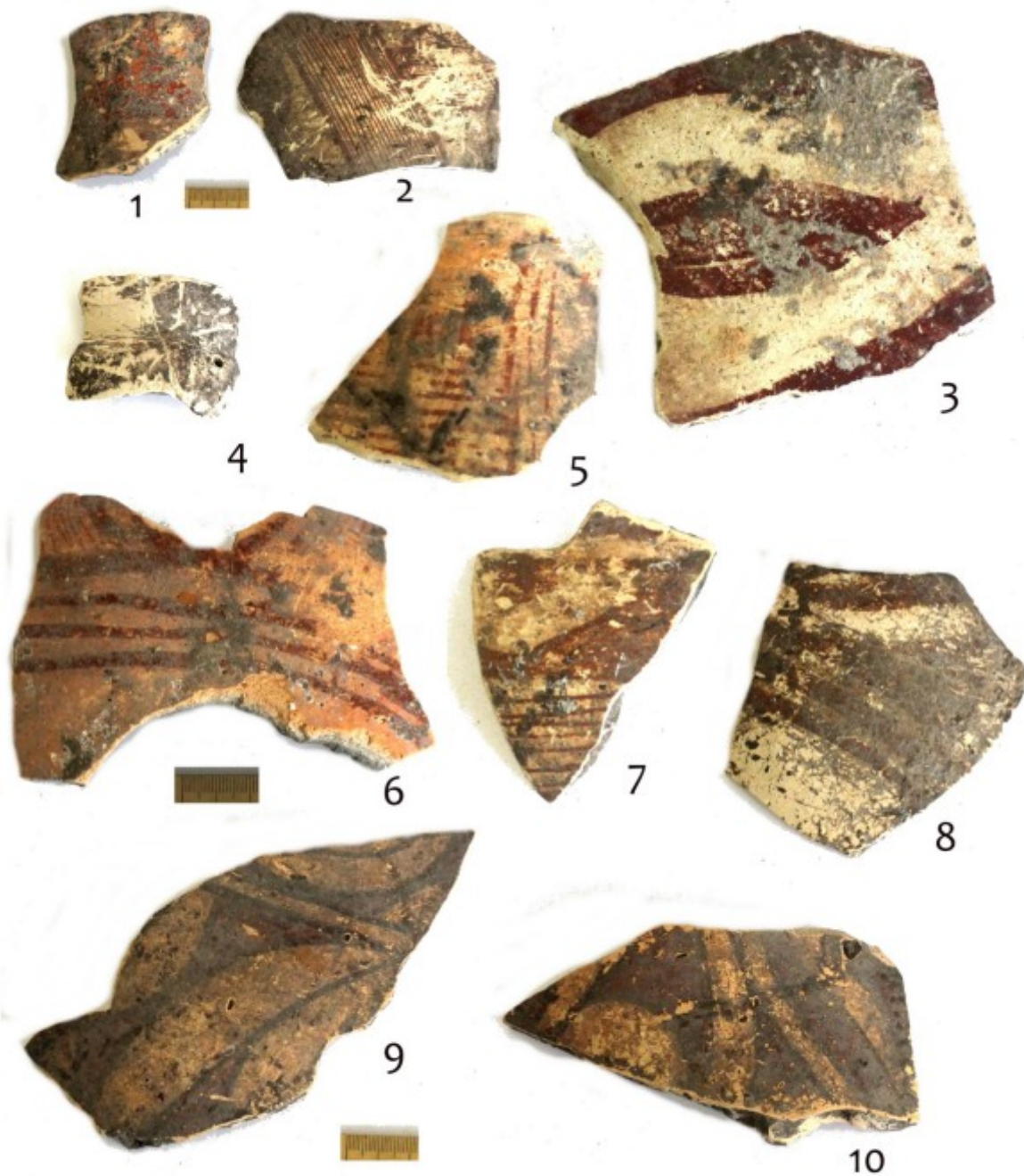

Рис.7. Трипільля 2018. Знахідки з шурфа 3. Фрагменти керамічного посуду із мальованим орнаментом

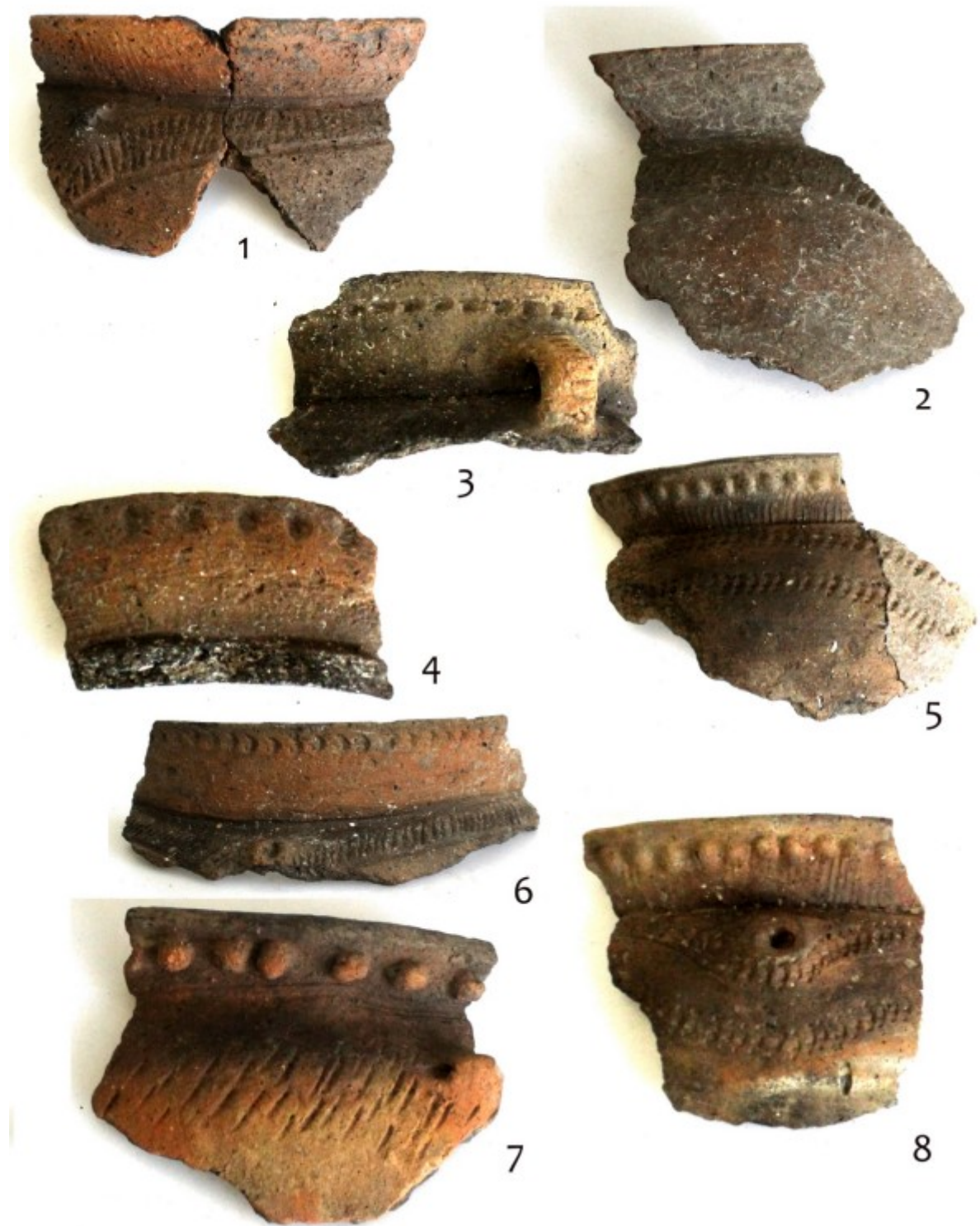

Рис.8. Трипілля 2018. Знахідки з шурфа 3. Фрагменти “кухонного” керамічного посуду

Саме вони стали одним з найголовніших «речових доказів», що знайдено саме те поселення, оскільки належали вона то тієї самої «культури А», що і знахідки В. Хвойки, зроблені наприкінці XIX ст.

Таким чином зійшлося усе: розташування, розміри поселення, знайдений матеріал: перед нами «те саме Трипілля». Наступні кроки – написання звіту, оформлення документації на внесення поселення до реєстру, в перспективі – до списку всесвітньої спадщини ЮНЕСКО (разом з усією цивілізацією Кукутень-Трипілля).

Експедиція вдячна за підтримку благодійному фонду "ПЛАТАР", КЗ КОР Київський обласний археологічний музей, Дегтяру А.П, голові с. Трипілля.

Mykhailo Videiko, Yevhen Sliesariiev, Mariia Videiko - Kyiv Borys Grinchenko University

Nataliia Burdo, Institute of Archaeology NAS from Ukraine